

PATVIRTINTA
Klaipėdos lopšelio-darželio „Giliukas“
direktoriaus 2022 m. gruodžio 30 d.
įsakymu Nr. V-30

**KLAIPĖDOS LOPŠELIO-DARŽELIO „GILIUKAS“
NEFORMALIOJO VAIKŲ ŠVIETIMO
STEBĖJIMŲ IR EKSPERIMENTAVIMO UGDYMO PROGRAMA**

**I SKYRIUS
BENDROSIOS NUOSTATOS**

1. Švietimo teikėjas – Klaipėdos lopšelis-darželis „Giliukas“ (toliau – Įstaiga), įregistruota Juridinių asmenų registre, kodas 190434894. Teisinė forma – biudžetinė įstaiga. Grupė – ikimokyklinio ugdymo Įstaiga.
2. Įstaigos buveinės adresas – Turistų g. 30, Klaipėda. Tel. (8 46) 49 00 95, el. p. info@klaipedosgiliukas.lt.
3. Programos pavadinimas – neformaliojo vaikų švietimo Stebėjimų ir eksperimentavimo ugdymo programa (toliau – Programa).
4. Programos rengėjas(ai) – Asta Bartkuvienė, neformaliojo (papildomojo) ugdymo mokytoja, Aida Gedrimienė, direktoriaus pavaduotoja ugdymui.
5. Programos trukmė – tęstinė.
6. Tikslinė amžiaus grupė – ikimokyklinio amžiaus ir priešmokyklinio ugdymo amžiaus vaikai.
7. Programos įgyvendinimui Įstaigoje sukurtos palankios materialinės ugdymo ir ugdymosi sąlygos: įrengtas stebėjimų ir eksperimentavimo ugdymo kabinetas, pritaikyti pagal paskirtį baldai, sukauptos stebėjimui, eksperimentavimui reikalingos priemonės, informacinės komunikacinės technologijos ir interaktyvūs žaidimai. Pažintinei tiriamajai veiklai pritaikytos lauko erdvės: gamtosauginė - daržas, lauko klasė, natūrali gamtinė aplinka.
8. Programa integruota į Įstaigos Ikimokyklinio ugdymo programą / Priešmokyklinio ugdymo bendrąją programą ir vykdoma ugdymo proceso metu.

**II SKYRIUS
PROGRAMOS TIKSLAS IR UŽDAVINIAI**

9. Tikslas – formuoti vaiko supratimą apie aplinkinį pasaulį, tenkinant saviraiškos poreikį bei žingeidumą ir norą stebėti, eksperimentuoti.
10. Uždaviniai:
 - 10.1. skatinti vaikų domėjimąsi gamta, jos reiškinius, daiktais ir žmogaus sukurta aplinka;
 - 10.2. sudaryti sąlygas įvaldyti stebėjimo ir eksperimentavimo būdus;
 - 10.3. plėtoti vaiko pažintinius, analitinius gebėjimus, taikant interaktyvius žaidybinius metodus ir išmaniąsias priemones.

**III SKYRIUS
PROGRAMOS TURINYS**

11. Turinys:

11.1. Ikimokyklinis ugdymas

Eil. Nr.	Veiklos sritys	Turinys
1.	Aplinkos pažinimas	Gamtos, žmonių sukurtos aplinkos stebėjimo objektus vaikas eksperimentavimo proceso eigoje perteikia savo kūrybine vizualine,

	įgūdžiai	inventoriumi ir įrankiais. Pažaidęs tvarkosi veiklos vietą. Tausoja, sudeda ir išrūšiuoja sporto inventorių judėjimo erdvėse. Saugiai elgiasi sporto salėje, lauko aikštelėje bei žygių ir ekskursijų metu. Stengiasi judėti nekliudydamas kitų. Vengia pavojingų vietų ir veiksenų. Taisyklingai sėdi ant kilimėlio, saugiai ir taisyklingai atlieka pagrindinius judesius. Savarankiškai apsirengia ir nusirengia sporto aprangą, apsiauna ir nusiauna sportinius batelius. Jaučia, kada sušilo ar sušalo, savarankiškai apsirengia ar nusirengia. Dalyvauja grupės žygiuose kartu su šeimos nariais, ekskursijose, rungtynėse, konkursuose, sporto šakų pristatymuose. Keičia sušlapusius rūbus, avalynę. Plaunasi rankas, prausiasi, tvarkosi.
2.	Fizinis aktyvumas	<p>3-4 m.: Gerai vaikščioja ir bėgioja. Vaikščioja aplink įvairius daiktus, nekliudant jų. Vaikšto imituodamas gyvūnus, ant grindų išdėstytais pėdomis, virve padėta ant grindų. Žygiuoja, šokinėja ir bėgioja pagal muziką. Trumpai pastovi ant vienos kojos. Užlipa ant įvairių baldų, atitinkančių amžių sporto įrengimų, daiktų ir nuo jų nusileidžia. Mėto kamuolį abiem rankomis iš apačios į priekį ir į viršų, mėto į taikinį, esantį virš galvos arba ant žemės, judesiu iš apačios. Ridendamas ar mesdamas kamuolį, vaikas taiko iš 1,5-2 m atstumo į kėglius, išdėliotus ant žemės, pro vartelius. Vaikas meta ir siekia pataikyti įvairaus dydžio, svorio bei formos kamuolius bei kitus daiktus į vertikalų ir horizontalų taikinius, permeta daiktus per nubrėžtą liniją arba per ištemptą virvę. Laikomas už rankos šokinėja abiem kojomis, ant vienos kojos, paskui ant kitos. Moka šoktelėti į priekį, peršokti 30 cm ilgio kliuvinį. Nušoka nuo paaukštinimo įsikibus abiem rankomis. Vaikas geba perlipti 40 cm aukščio kliūtį, prašliaužti po kliūties apačia.</p> <p>4-6 m: Atlieka paprastus pusiausvyros pratimus. Geba ilgiau stovėti ant vienos kojos (iki 10 s), pusiausvyros stovėseną (pėda už pėdos), pasistiebę, pritūpę išsilaikyti nesiremami rankomis. Išlaiko pusiausvyrą einant nestabiliu paviršiumi. Bėgioja ir eina greičiau, žaidžia gaudynių, bėgdami siekia geresnio rezultato, įveikdami vis didesnę atstumą ugdomi išvermę žygiuose. Derina ėjimą suoleliu su kliūčių įveikimu, daiktų perstūmimu kojos pėda ar pralindimu. Įveikia pačių sukurtą kliūčių ruožą. Tyrinėja savo kūno galimybes (išvermę, jėgą, greitį, atstumą). Gerai mėto ir pagauna pačių mestą aukštyn smėlio maišelį, draugo mestą kamuolį. Meta ir pagauna kamuolį iš nedidelio atstumo. Mėto smėlio maišelį į tolį dešiniąja ir kairiąja ranka). Koordinuoja ėjimą su spyriu į kamuolį, geba spirti sviedinį bėgant. Susipažįsta su įvairiomis sporto šakomis (futbolo, krepšinio, lauko teniso, gimnastikos). Tyrinėja savo judesių galimybes atlikdami įvairių sporto šakų judesius ir elementus. Žaidžia judriuosius žaidimus metant kamuolį į judamą taikinį. Žaisdamas juda įvairiais būdais ir juos derina: atlieka imitacinius gyvūnų judesius (varlės, kiškio šuoliai, šliaužia suoliuku ant pilvo prisitraukiant rankomis, kaip gyvatė, ropoja keturpėsčia, keičiant kūno atramas, kaip katė), bando stovėti ant rankų, kojomis atsiremiant į suoliuką ar sieną, ropoja, kaip voras atvirkštiniu būdu, keturpėsčia, kaip sėlinanti katė, šokinėja kengūros šuoliu, šokinėja „klases“. Šokinėja į tolį bei į aukštį iš vietos, iš lanko į lanką, per suaugusiojo sukamą šokdynę. Nušoka iš 20-40 cm aukščio į nurodytą vietą. Vaikas geba atlikti lengvų šuoliukų seriją. Laipioja kopėtėlėmis, bokšteliais, lauko įrenginiais. Žaidžia komandinius žaidimus judėdamas greta kito vaiko poroje, ratu, rikiuotėje, sutartinai su kitais vaikais. Žaisdamas bėgioja pristatomuoju ir pakaitiniu žingsniu,</p>

		įkalnėn, nuokalnėn, šokinėja per gumytę. Važiuoja dviračiu plačiu ir siauru takeliu. Išbando judraus žaidimo galimybes su netradiciniu inventoriumi (antrinėmis žaliavomis, vienkartiniais indeliais, gamtine medžiaga). Šokinėja per nedideles kliūtis. Pralenda pro įvairaus aukščio kliūtis. Eina suoleliu neilgai išlaikydamas pusiausvyrą. Atlieka judesius įvairiu tempu (greitai, lėtai). Mankština įvairias raumenų grupes, atliekant bendrojo lavinimo pratimus su įvairiu sporto inventoriumi, bando įsidėmėti pratimų eiliškumą, jausti pratimų poveikį organizmui, sugeba išreikšti savo jausmus, pojūčius, patirtus pratimų atlikimo metu. Kuria ir demonstruoja mankštos metu savo pratimus ir judesius. Bando išsirikiuoti pagal orientyrus, vorele, sustoti susikibus į ratą. Juda pagal girdimąjį ir regimąjį signalą. Tyrinėja, kuri kūno dalis juda ir kaip juda: atlieka pagrindinius judesius rankomis ir kojomis, galva stovint, sėdint, gulint, einant; tobulina judesių koordinaciją, vikrumą; derina rankų judesius atliekant įvairius veiksmus su kamuoliais (meta į priekį, į grindis, į įvairius taikinius, vienas kitam, ridena pirmyn, pro vartus ir kt.); atlieka koordinuotus judesius kojomis (išlaiko pusiausvyrą einant, stovint, atlieka pratimus iš įvairių pradinių padėčių bei judesius, lavinančius viso kūno koordinaciją, persikeliant erdvėje sumažintu atramos plotu.
3.	Savireguliacija ir savikontrolė	Vaikas išbando savo jėgas, vikrumą sportinėse pramogose, žygiuose, varžybose, valdo emocijas, reiškia emocijas gestu ar judesiu, mokosi susitvardyti nepasiekus norimo rezultato. Kontroliuoja savo veiksmus, emocijas. Vaikas plečia supratimą apie kūno kalbą, nuotaiką, sumanymą, muziką, vaizdą, žodį reiškia kūno kalba, rodo mimiką, pozą, gestą, judesį, ritmiškai ir laisvai juda, kuria įvairių veiksmų eilę. Išreiškia charakterio savybes: drąsą, savimeilę. Nori pasirodyti mikliu, mėgaujasi sėkme, sielvartauja dėl nesėkmės. Įgyja žinių apie kūno ir dvasios darną, tikslingai kvėpuoja, judėjimu išlaisvina kūną.

11.2. Priešmokyklinis ugdymas:

Eil. Nr.	Kompetencijos	Turinys
1.	Socialinė, emocinė ir sveikos gyvensenos	Saugiai ir taisyklingai atlieka pagrindinius judesius. Atlieka koordinuotus judesius kojomis ir rankomis, išlaikant pusiausvyrą stovint, einant, bėgant. Išsirikiuoja pagal orientyrus, vorele, sustoja susikibus į ratą. Atlieka judesius, lavinančius viso kūno koordinaciją, persikeliant erdvėje sumažintu atramos plotu (virve, suoliuku ir kt.) Geba judėti ir veikti pagal girdimąjį ir regimąjį signalus. Atlieka pusiausvyros pratimus stovint, remiantis viena ranka ir koja, poroje su draugu, naudojant nestabilią atramą minkšti kamuoliai, lauko balansavimo įrenginiai. Eina ir bėga gyvatėle (voroje ar susikibus), susikibus su draugu, keičiant kryptį tarp išdėstytų daiktų, atliekant įvairias užduotis, išdalinant, surenkant įvairius daiktus bei sportinį inventorių. Eina ar bėga įkalnėn, nuokalnėn, pristatomuoju ar pakaitiniu žingsniu. Taisyklingai atlieka šuolius: iš vietos į tolį, įsibėgėjęs į aukštį, per nedideles kliūtis. Šokinėja į priekį, abiem ir viena koja per lanką, lazdą, suspaudus tarp kelių kamuolių. Nušoka nuo laiptelio ant abiejų kojų į nurodytą vietą. Atlieka šuolius naudojant abiejų rankų atramą, pristatant dešinę arba kairę koją. Šokinėja per ilgą sukamą šokdynę. ant batuto, atliekant įvairius judesius rankomis ir kojomis, naudojant šokinėjimo

		<p>kamuolį. Pašoka siekiant daikto (iš vietos, įsibėgėjus, viena ar abiem kojomis, apsisukant aplink save). Saugiai nušoka nuo įvairių įrengimų lengvai nusileidžiant ant abiejų kojų. Derina rankų judesius atliekant įvairius veiksmus su kamuoliais (meta į priekį, į grindis, į įvairius taikinius, vienas kitam). Rideną, spiria kamuolį pirmyn, pro vartus, į kėglius ir kt. Mušinėja kamuolį dešiniąja ir kairiąja rankomis. Mėto smėlio maišelių į tolį dešiniąja ir kairiąja ranka. Taikliai mėto kamuolį į krepšį, judamą taikinį. Mėto ir gaudo kamuolį vienas kitam iš įvairių padėčių (nuo krūtinės, iš už galvos, viena ranka). Spiria kamuolį vienas kitam, į vartus, į kliūtis. Žaidžia „miestučius“, lauko tenisą, futbolą. Užlipa gimnastikos sienele iki viršaus, pereina į kitą pusę ir nulipa žemyn. Laipioja pakaitiniu žingsniu, vienavardžiu ir įvairiavardžiu būdu. Prašliaužia po kliūtimi pilvu, nugara, atsispiriant nuo grindų kojomis, sulenktomis per kelius. Pralenda pro kliūtimi. Lipa virvinėmis kopėčiomis, tinklu, įveikia įvairias vertikalias kliūtis. Mankština įvairias raumenų grupes, atliekant bendrojo lavinimo pratimus su įvairiu sporto inventoriu, bando įsidėmėti pratimų eiliškumą, jausti pratimų poveikį organizmui, sugeba išreikšti savo jausmus, pojūčius, patirtus pratimų atlikimo metu. Derina rankų judesius - ištiesti jas pirmyn, aukštyn, žemyn, į šalis, už nugaros (ypač siužete). Atlieka judesius įvairiu tempu (greitai, lėtai). Bando išsirikiuoti pagal orientyrus, vorele, sustoti susikibus į ratą, juda pagal girdimąjį ir regimąjį signalą. Žaidžia judriuosius komandinius žaidimus. Moko atsipalaiduoti po intensyvaus fizinio ar emocinio krūvio: žaisti ramaus pobūdžio žaidimus, atlikti relaksuojančius kvėpavimo, jogos pratimus.</p>
2.	Pažinimo	<p>Vaikas domisi savimi ir savo kūnu, kūno sandara, žmonių išvaizda. Pavadina kūno dalis bei įgyja žinių apie pagrindinius organus. Tyrinėja, kuri kūno dalis juda ir kaip juda. Įgyja žinių apie sveikatą, sporto šakas, mediciną, saugų elgesį. Moko sportinių pratimų ir žaidimų pradmenų: krepšinio, futbolo, tinklinio; važinėti triratuku, rogutėmis, paspirtukais, slidėmis ir kt.</p>
3.	Komunikavimo	<p>Geba judėti saugiai ir aktyviai, tik tam skirtoje vietoje, šalia bendraamžių. Bendrauja ir bendradarbiauja su savo įstaigos, grupės bei socialinių partnerių ugdytiniais bendrų judriųjų veiklų metu. Žaidžiant susitaria dėl vaidmenų pasiskirstymo, išsiskaičiuoja įvairiais būdais, kuria taisykles ir jų laikosi. Moko komunikuoti žodžiu, mimika bei judesiais ir sutartiniais ženklais.</p>

12. Programa pritaikoma įvairių ugdymo(si) poreikių turintiems vaikams. Atsižvelgiant į vaikų individualius ugdymo(si) poreikius, parenkamos užduotys, priemonės, individualūs ugdymo(si) metodai ir formos.

IV SKYRIUS PROGRAMOS METODAI, FORMOS IR PRIEMONĖS

13. Metodai: žaidimas, stebėjimas, rodymas, demonstravimas, tyrinėjimas, eksperimentavimas, pokalbis, žaidinimas, situacijų sudarymo, ugdymo pavyzdžiu, spontaniškas situacinis, garsiniai signalai, susitikimai, aiškinimas, pasakojimas, klausimai – atsakymai, viktorina, pratybos, mėgdžiojimas, aptarimas, klausymas, aiškinimas, apibudinimas, inscenizavimas, ritmo pratimai, judesys. Ugdymo metodai atitinka vaikų amžių, fizinį bei psichinį išsivystymą, puoselėjama vaiko individualybė, plėtojama jo prigimtis.

14. Formos: fiziniai pratimai, gimnastika, judrieji žaidimai, sportiniai pratimai, rungtynės, sveikatingumo ekskursijos, žygiai ir išvykos (sveikatingumo, pažintinės), sporto šventės, pramogos, integruota fizinė veikla.

15. Priemonės: sporto inventoriūs, sporto įrengimai, plakatai, gamtinės medžiagos, kortelės, kelio eismo ženklai, signalinės liemenės, žymekliai, antrinės žaliavos, įvairūs buities daiktai, žaislai, vaizdo įrašai, IKT priemonės.

V SKYRIUS VAIKŲ PASIEKIMAI IR JŲ VERTINIMAS

16. Įgyvendinus programą vaikai:

16.1. įgis judėjimo įgūdžius, atitinkančius jo amžių, fizinį išsivystymą bei individualius poreikius;

16.2. gebės saugiai judėti kartu su draugais, jaus fizinių galimybių ribas bei mokės tinkamai atsipalaiduoti; susipažins su įvairiomis sporto šakomis, aktyviai sportuos su šeima ir bendraamžiais.

17. Vaikų ugdymo(si) pasiekimai ir pažanga vertinami pagal Įstaigos vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimo tvarką.

SUDERINTA

Klaipėdos lopšelio-darželio „Giliukas“ tarybos
2022 m. _____ d. *gyvenimo 27el.*
posėdžio protokoliniu nutarimu
(protokolo Nr. V4-)

SUDERINTA

Klaipėdos miesto savivaldybės administracijos
Švietimo skyriaus vedėja

Laima Prižgintienė
Laima Prižgintienė

2022 m. *quoduo* d